

Literatura 19. února

Žánry + porozumění textu.

Poradíš si s úryvkem testu na SŠ?

Výchozí text k úloze 01

Taková je ***** o tom, jak pražské posvícení založeno bylo:

Kníže Oldřich, jenž v Čechách panoval ve století jedenáctém a sídlo měl na hradě Pražském, byl pán lovumilovný. Často vyjížděl za časného jitra z Prahy s četnou družinou do lesů zvěř honit. Ještě šero bývalo za podzimních dnů, kdy už ze stájí vyváděli lovcům koně, kdy psáři štěkavé smečky do řemenů vázali, kdy s rachotem spouštěn byl hradní most, aby po něm vyjela veselá družina na cestu k lovu.

(Zlatý věnec, upraveno)

Úloha 01

Který z následujících výrazů patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

- A) pověst
- B) pohádka
- C) epická báseň
- D) divadelní hra

Výchozí text k úloze 02

Chodí pod korunou – král není,
nosi ostruhy – rytíř není,
má šavli – husar není,
k ránu budívá – ponocný není.

(Zlatý věnec)

Úloha 02

Napište název útvaru, který nejlépe vystihuje charakter výchozího textu:

Výchozí text k úloze 03

NEJEZCHLEBOS /běží k balkonu a volá dolů/ Hele, jsem tady sám, lezte nahoru.
SKOČDOPOLIS /za scénou/ Hodte mi klíč, já půjdu dveřmi.
NEJEZCHLEBOS Klíč jsem odevzdal. Po víně vylezte nahoru, držte se šlahounů.
SKOČDOPOLIS /za scénou/ To jsou takový voloviny, tohle. Tady je samé křoví.
NEJEZCHLEBOS Jde to?
SKOČDOPOLIS /za scénou/ Zatím ano. /rána/ Který blbec to stavěl? Teď dál nemůžu. Počkejte.
NEJEZCHLEBOS Neřvěte a lezte! /vytáhne Skočdopola na balkon/

(Vzhledem k povaze úlohy není zdroj výchozího textu uveden, upraveno.)

Úloha 03

Která z následujících možností nejlépe vystihuje charakter výchozího textu?

- A) Jedná se o prózu.
- B) Jedná se o drama.
- C) Jedná se o lyrickou poezii.
- D) Jedná se o epickou báseň.

Přečti si dané texty. O jaký jde žánr? _____

Jak se dílo jmenuje? _____

A zase nastal svátek a sestry už před chvílí odešly na slavnost, když Zezolla přistoupila k datlovníku, a sotva dořekla kouzelná slova: „Můj zlatý datlovníku, zlatým kopáčem jsem tě okopala, zlatým vědérkem jsem tě zalévala, hedvábným šátkem jsem tě otírala. Svleč se a obleč mě!“, už byla nádherně oblečena, posazena do pozlaceného vozu a obklopena velkým zástupem služebnictva. A když opět zasela obdiv a závist do duší svých šesti nevlastních sester, odjela jako už podvkrát sledována sluhou mladého krále, který se tentokrát od vozu ani nehnul. Zezolla vidouc, že je jí stále v patách, zvolala: „Práskni do koní!“ A vůz se rozjel takovou rychlostí, že jí při tom spadla s nohy treпка, nad níž roztomilejší a ozdobnější dosud nikdo neviděl. Když sluha nemohl dohonit vůz, sebral treпку a donesl ji králi s podrobným vyličením toho, co se mu bylo přihodilo.

(Giambattista Basile: Pentameron aneb Pohádka pohádek)

Třetího dne, když rodiče i obě sestry byli pryč, šla Popelka zase k té lísce na mamčině hrobě a řekla: „Otřes se, lísko, prosím za to, oblékni mě v stříbro, zlato.“ Líska se otřásla a ptáček jí tentokrát hodil šaty, jaké ještě neměla, kvítky z drahých kamenů se na nich

blyštěly a hrály všemi barvami duhy. Náležel k nim ještě závoj obroubený perlami, hebounký a modravý jako mlha při měsíčku, a střevíčky byly celé zlaté.

Když v těch šatech vešla do sálu, všichni hosté na plese obdivem oněměli. Králevic tančil jen a jen s ní. Ale přišel večer, Popelka se chystala domů a králevic ji chtěl doprovodit. Ona si však přehodila svůj mlžný závoj, aby ji přikryl od hlavy až k patě, a zmizela mu tak rychle, že nemohl za ní. Jenže králevic své tanečnici tentokrát nastrojil léčku: celé schodiště dal natřít smůlou, a jak Popelka běžela ze schodů, levý střevíček jí uvázl na smůle. Králevic jej zvedl, a hle, ten roztomilý malý střevíček byl celý zlatý a růžička na něm voněla jako živá.

(Jakob a Wilhelm Grimmové: Pohádky bratří Grimmů)

Časněji než kdy jindy vybrali se třetí neděli všichni do kostela. Jakmile byli za vraty, Anuška všechno přichystala a běžela se strojit. V tom třetím oříšku byly šaty perlové barvy, zlatem draze krumplované, zlatém lemovaný závoj, rubínový skvost a zlatem vyšíváné střevíce. Dlouho ji trvalo se do té nádhery obléknout, ale konečně se zahalila skvostným závojem, namočila podlouhlý prst do kroupky pravice: „Mžitka za mnou, mžitka přede mnou, pánbůh sám nade mnou; andělíčku, můj strážníčku, dům za mne opatruj!“ Nato pospíchala jako srnka ke chrámu Páně.

Dávno již hleděl kníže na dveře kostela, brzo-li do nich tajemná kněžna vkročí. Měl to chytře nastrojeno. Dva vozy chvoje stály blíže kostela a pacholci měli poručíno, jak vejde paní do kostela, aby chvojem cestu zatarasili. Myslí kníže, dříve než by chvoj přelezla, že ji dostihne. Anuška vešla do kostela, poklonila se na obě strany, klekla a nábožně se začala modlit. Po modlení udělala kříž, jedním očkem koukla na knížete a chvátala domů. Tu vidí před kostelem hromadu chvoje. Ale což si z toho Anuška dělala, ona byla zvyklá přes chvoj skákat! Podkasá si perlové šaty, a jak by letěl, octne se na druhé straně. Než jeden střevíc zůstal ve chvoji. Kníže se protlačil z kostela, a když spatřil zlatem vyšitý malinký střevíček, smutně ho zdvihl a schoval.

(Božena Němcová: *Stříbrná kniha pohádek*)

	Basile	Grimmové	Němcová
Jméno Popelky:			
Odkud Popelka získává šaty?			
Kam Popelka chodí?			
Jak se nazývá postava prince?			
Vyhledej synonyma ke slovu „bota“?			
Proč Popelka ztratila střevíček?			

Úkol č. 2: V textech vyhledej a podtrhni kouzelné zaklínadlo, které Popelka používá.